

GAZDASÁG—
ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI
KAR

Versenyképességi kihívások – Partnerség a sikerért

Dr. Bethlendi András
gazdasági dékánhelyettes
tanszékvezető, Pénzügyek Tanszék

BUDAPEST—2025—05—28

BME

TARTALOM

A versenyképesség koncepciói

Mérési nehézségek

Magyarország helyzete

A versenyképesség koncepciói

A versenyképesség fogalma

Vezetéstudományi mikro modellek azokat a **vállalati kompetitív előnyöket keresik** a versenytársakkal szemben, amelyeket tartósan fenn lehet tartani, és amelyeket a versenytársak nem tudnak ellensúlyozni.

- Porter **öt erő modell**
- Erőforrás-alapú elmélet
- Dinamikus képességek elmélete

Vállalati / szektorális / makro szinten is értelmezhető

Menedzsment tudományokban és gazdaságpolitikában gyakrabban használt fogalom, mint a közgazdaságtanban

Eredendően a **nemzetközi kereskedelemhez** kötődő fogalom. (**Ricardo**)

A 80-as évektől kezdődően a **gazdaságpolitikai** vitákban is megjelent: Reagan elnök Michael Portert kérte fel, hogy készítsen áttekintést az USA versenyképességéről.

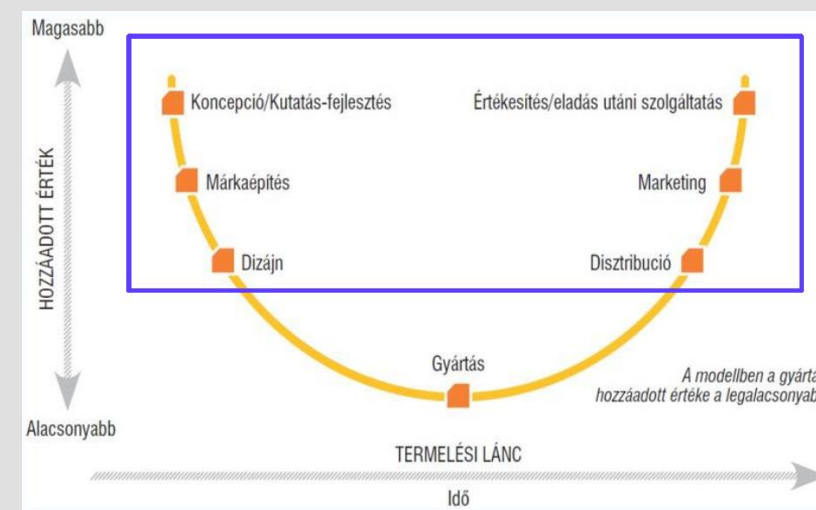
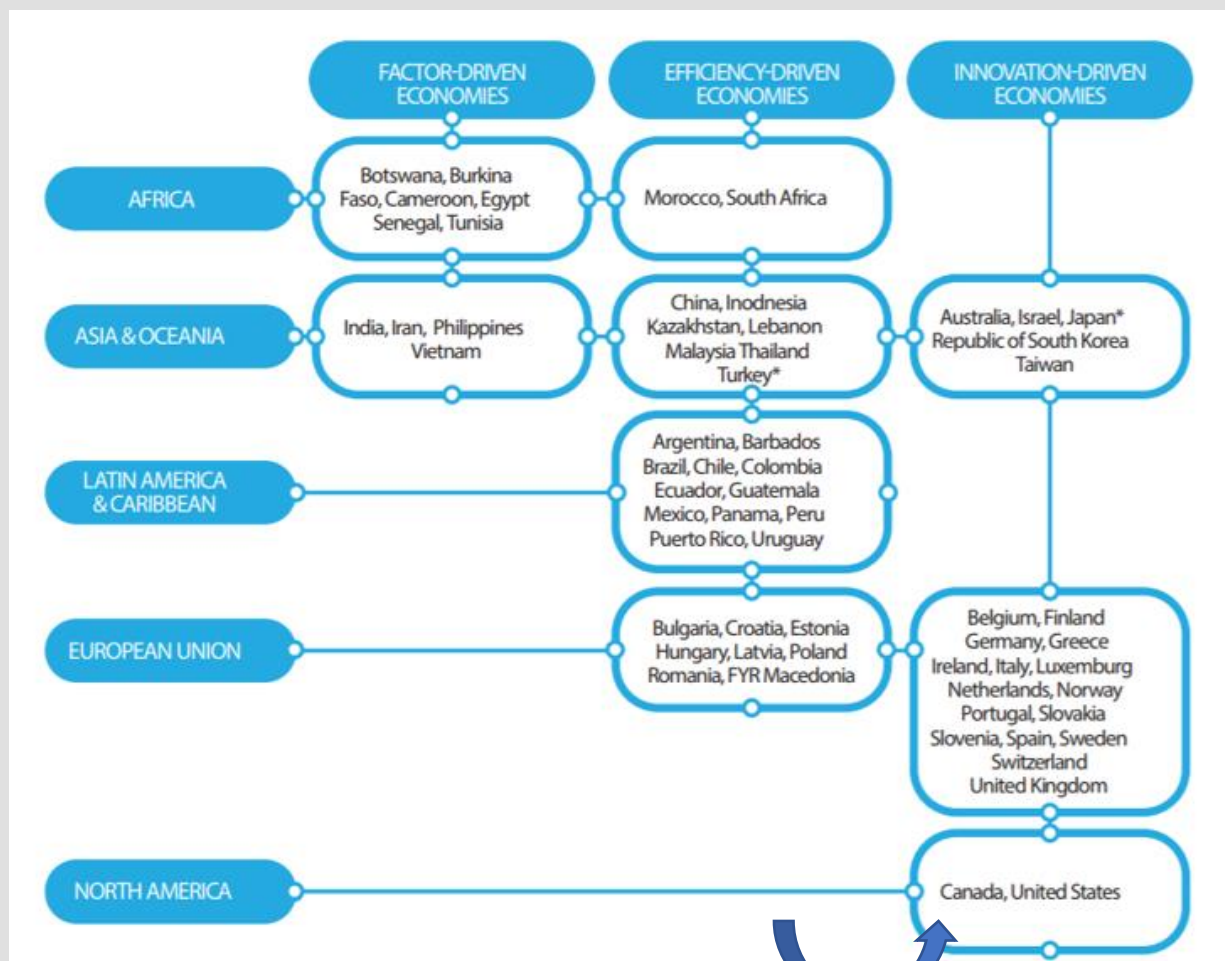
Nemzetgazdaság versenyképessége alatt azt a képességet értjük, hogy az adott nemzetgazdaság úgy tud létrehozni és a **globális verseny keretei között értékesíteni termékeket és szolgáltatásokat**, hogy közben saját termelési tényezőinek hozadéka, s ezzel párhuzamosan állampolgárainak jóléte fenntartható módon **növekszik**.

A porteri a versenyképesség (fejlettségnek) három szintje és a közepes jövedelem csapdája

Kikerülés a közepes jövedelem csapdjából:

- Oktatás és képzés fejlesztése
- Innováció ösztönzése
- A gazdasági szerkezet átalakítása magasabb hozzáadott értékű termelés irányába
- Infrastrukturális és pénzügyi piacok fejlesztése
- *Nem pusztán gazdasági kérdés: politikai természetű is. A gyenge intézmények és az elitek ellenállása hátráltatja a reformokat*

Mérési nehézségek

A versenyképességi felmérések és rangsorok korlátai

- **World Economic Forum (WEF) – 2004-2020 között:** a porteri versenyképességi modellre épült. 142 országot vizsgált. A 114 mutató 75%-a szubjektív indikátor: a személyes vélemények túlzott súlya torzíthatja a valós képet ~ „hangulatindex”
- **Világbank Doing Business 2003-2020 között:** 45 mutató, a legobjektívebb mutatószámokkal rendelkező rangsor, de a másik kettőnél szűkebb területeket vizsgált 190 országra.
- **International Institute for Management Development (IMD):** 256 mutató (2/3-részben objektív mutatókkal), kevés ország (67), főként a fejlett országok.
- **MNB Versenyképességi jelentés – 2017-től:** 100 mutatóval indult, 2023-ban már 160 mutató.

Általános problémák:

- **Alapmutatók kiválasztása és súlyozása önkényes.** Bánhidi-Dobos (EU Digital Economy and Society Index (DESI), WIPO Global Innovation Index): **változói közötti erős redundanciák, információtartalmat egyszerűbben ki lehetne fejezni.**
- Egy jó vállalati felsővezetői (stratégiai) dashboardban 5-7 mutatónál nincs több!
- **Ugyanakkor gyakorlati intézkedések bevezetését segítheti?**
- **Nem reprezentatívak a felmérések**

Országgrangsorolás a nemzetközi digitális gazdaság és társadalom index 2020-as adatai alapján, DEA- és TOPSIS-módszerrel

Szerzők:

Bánhidi Zoltán–Dobos Imre

<https://doi.org/10.15196/TS630405>

Magyarország helyzete

Hazai nemzetgazdaság szerkezete

Iparpolitika: növekedés vagy stabilitás?

Kérdés: **Mely ágazatok további térnyerésével tudna leginkább növekedési többlethez jutni az ország a kockázatok gyakorlatilag változatlan szintje mellett?**

- Növekedés és stabilitás gazdaságpolitikai célok
- Nemzetgazdaság szerkezeti változásait egy növekedés-stabilitás koordinátarendszerben
- Módszertan: pénzügyi portfólióknál alkalmazott modern portfólióelmélet megközelítése
 - Hozam = várható növekedési ráta
 - Kockázat = növekedési ráta szórása
 - Trade-off feltételezése a kockázat és hozam között
- Diverzifikációs hatás!
- Klímacélokkal kiegészíthető

Bethlendi, A., Közgazdasági szemle
2024. február
Portfolio.hu

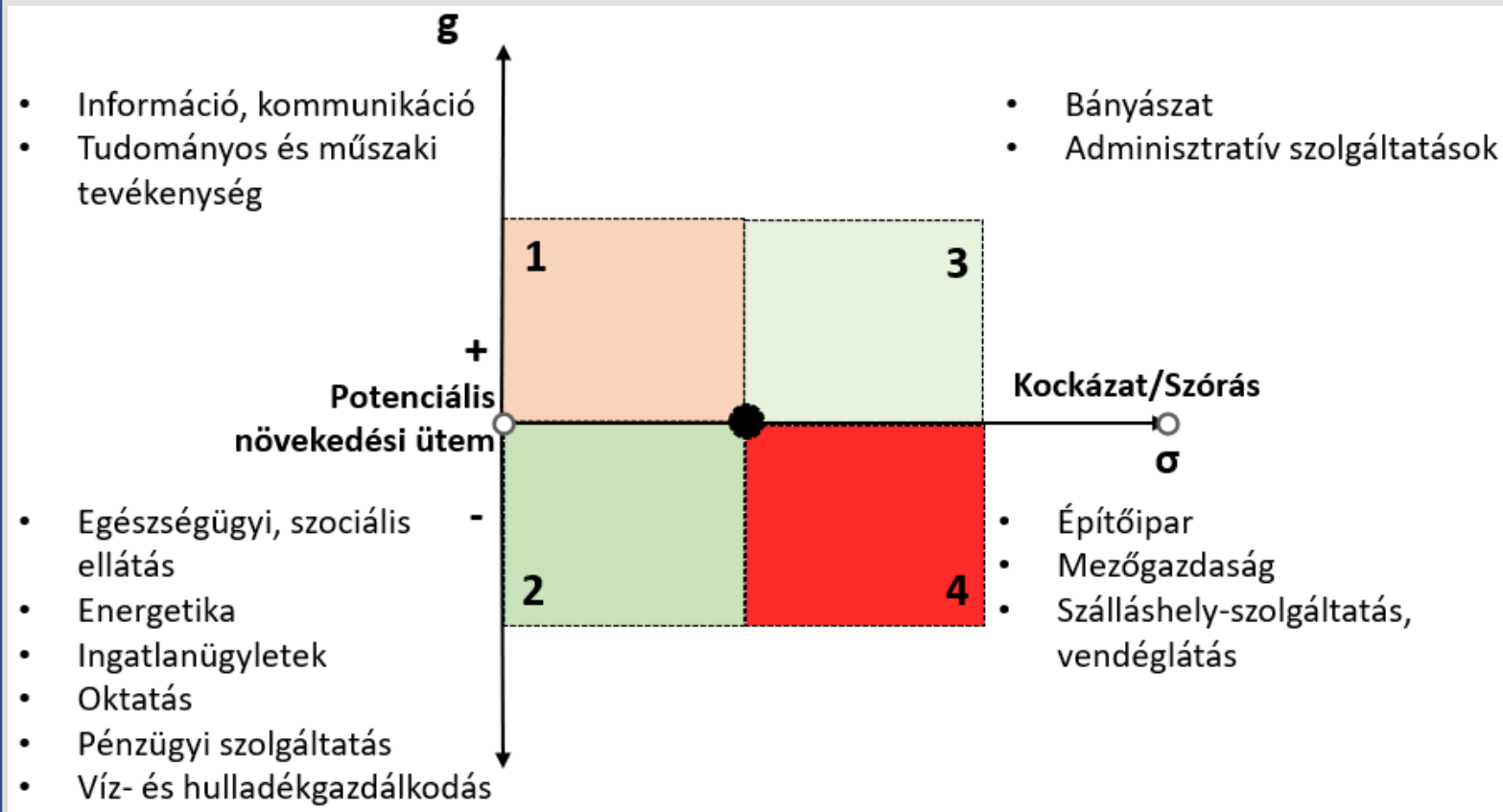
2025. január 24. 18:00 | Bethlendi András

Az iparpolitika égető kérdése: mi a fontosabb, a növekedés vagy a stabilitás?

Az utóbbi években az iparpolitika visszakerült a fejlett országok gazdaságpolitikai eszközrendszerébe, illetve a főáramú közgazdasági gondolkodásba. Írásomban az iparpolitikát portfólióelméleti megközelítésbe...

Ha egy ágazat súlyát ceteris-paribus növeljük melyik irányba mozdul el gazdaság egésze?

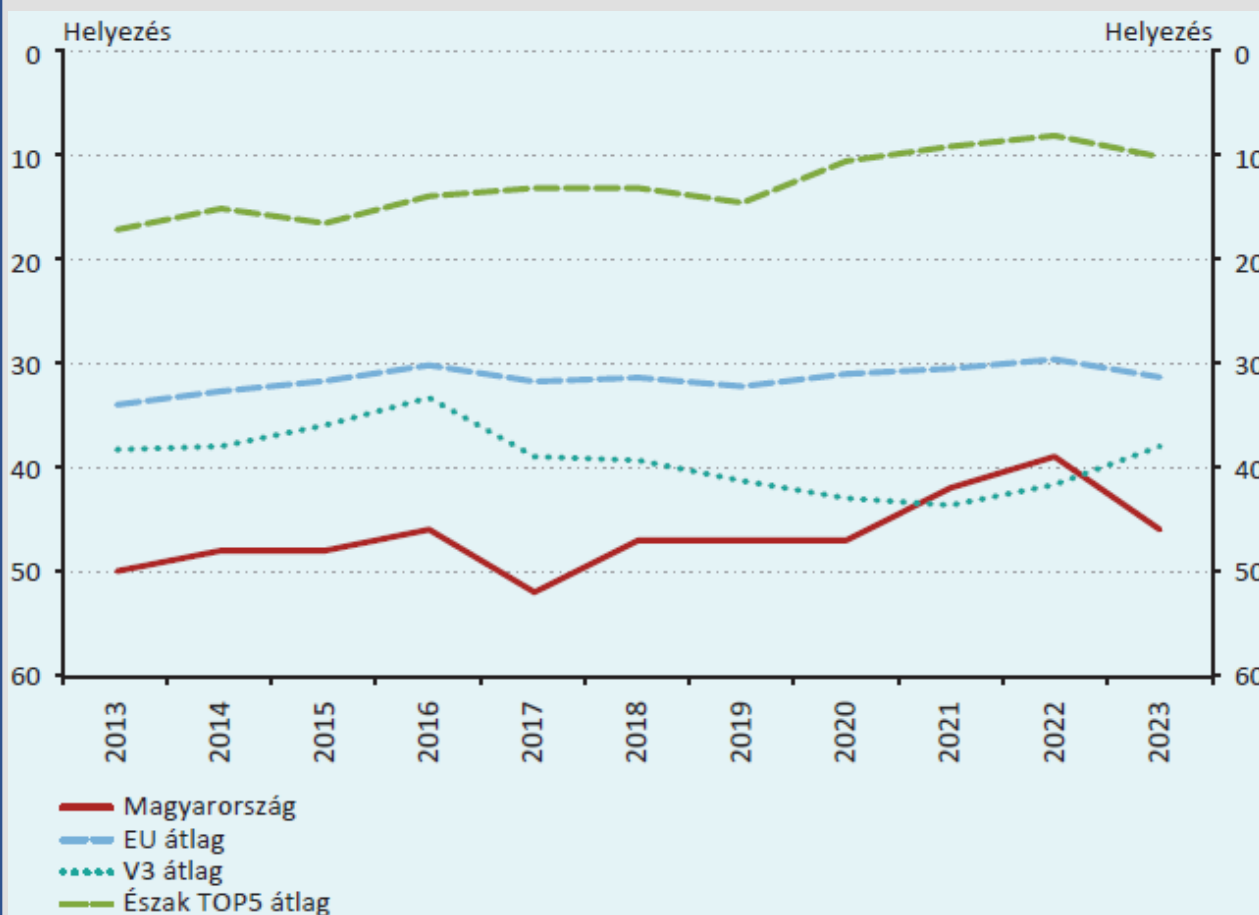
Információ, kommunikáció és a Tudományos és műszaki tevékenység térnyerése a legkedvezőbb.

Ezzel ellentétben az Építőipar, Mezőgazdaság, és Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás iparágak hatása.

Feldolgozóipar és Kereskedelem a 3. és 4. kategória határán helyezkedik el.

Magyarország versenyképessége

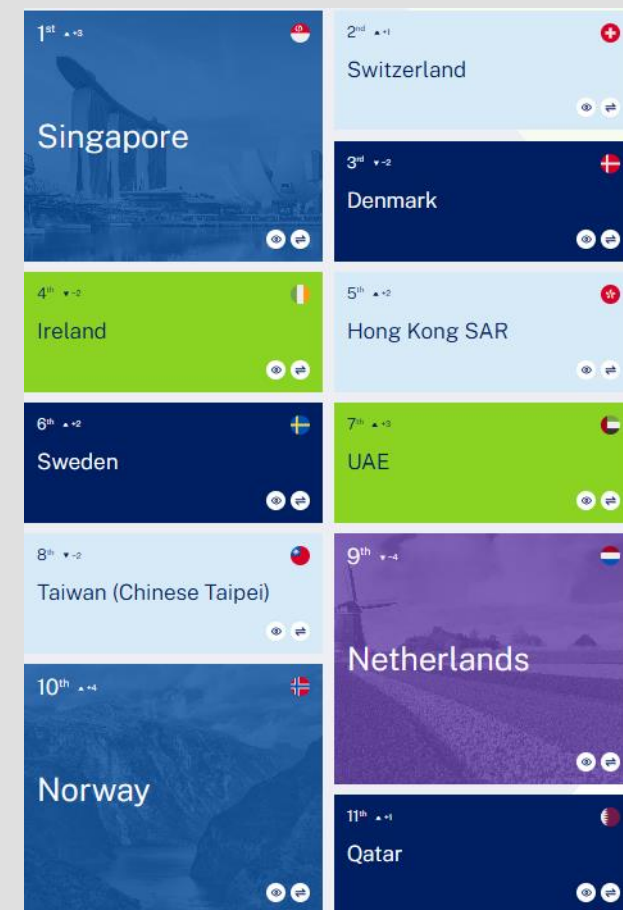
IMD összesített rangsor

Ábra forrása: MNB

A fejlett országokat vizsgáló IMD rangsorban a 46. helyezettek vagyunk a 67-ből. **2024-es felmérés szerint 54. hely! Legjobb KKE: CZ 29.**

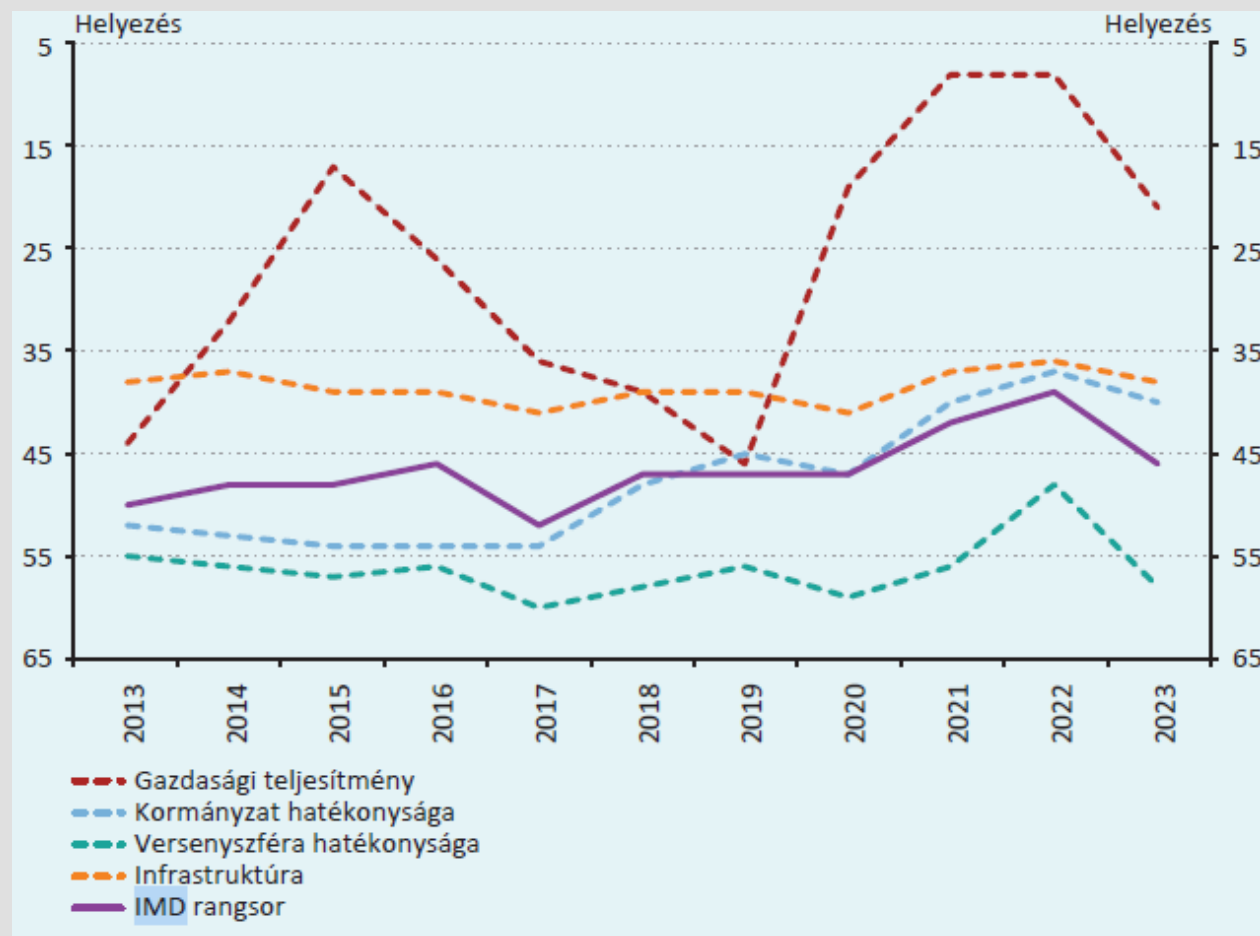
Fő partnereinek sem túl erősek: DE 24, AT 26.

Ábra forrása: IMD

Magyarország versenyképessége

Az IMD összetett rangsora és négy fő pillére

2024-ben: A legjobb helyezést (36.) a gazdaság pillérben értük el.

Infrastruktúra: 41.

Kormányzati hatékonyság: 51.

Versenyszféra hatékonysága: 67.
utolsó!

Ábra forrása: MNB

A versenyszféra problémái

Termelékenység (10):

- munkaerő / kis- és nagyvállalatok / ágazatok termelékenysége
- digitális eszközök használata

Apportionment methods in resource allocation

László Á. Kóczy^{*1,2}, Tamás Koltai², and Balázs R. Sziklai^{1,3}

Munkaerőpiac (25):

- költsége
- munkaadó-munkavállalói kapcsolatok,
- rendelkezésre állás (foglalkoztatás, képességek tehetséggondozás, agyelszívás, nemzetközi tapasztalat)

Menedzsment gyakorlat (14) – *HU utolsó helyezett!*

- agilis szervezetek, korai fázisú vállalkozások aránya, félelem a bukástól
- vállaltirányítási mutatók
- döntéshozatal adattámogatása

What could we learn from startup failures?

[András Bethlendi](#) ✉, [Szilárd Hegedűs](#) & [Árpád Szócs](#)

[Journal of Innovation and Entrepreneurship](#) **14**, Article number: 35 (2025) | [Cite this article](#)

Attitűdök & értékek (7) *HU utolsó előtti helyezett!*

- nemzetköziesedés (hozzáállás a globalizációhoz, ország imázs, nyitottság)
- rugalmasság, társadalmi értékek
- digitális transzformációhoz való hozzáállás

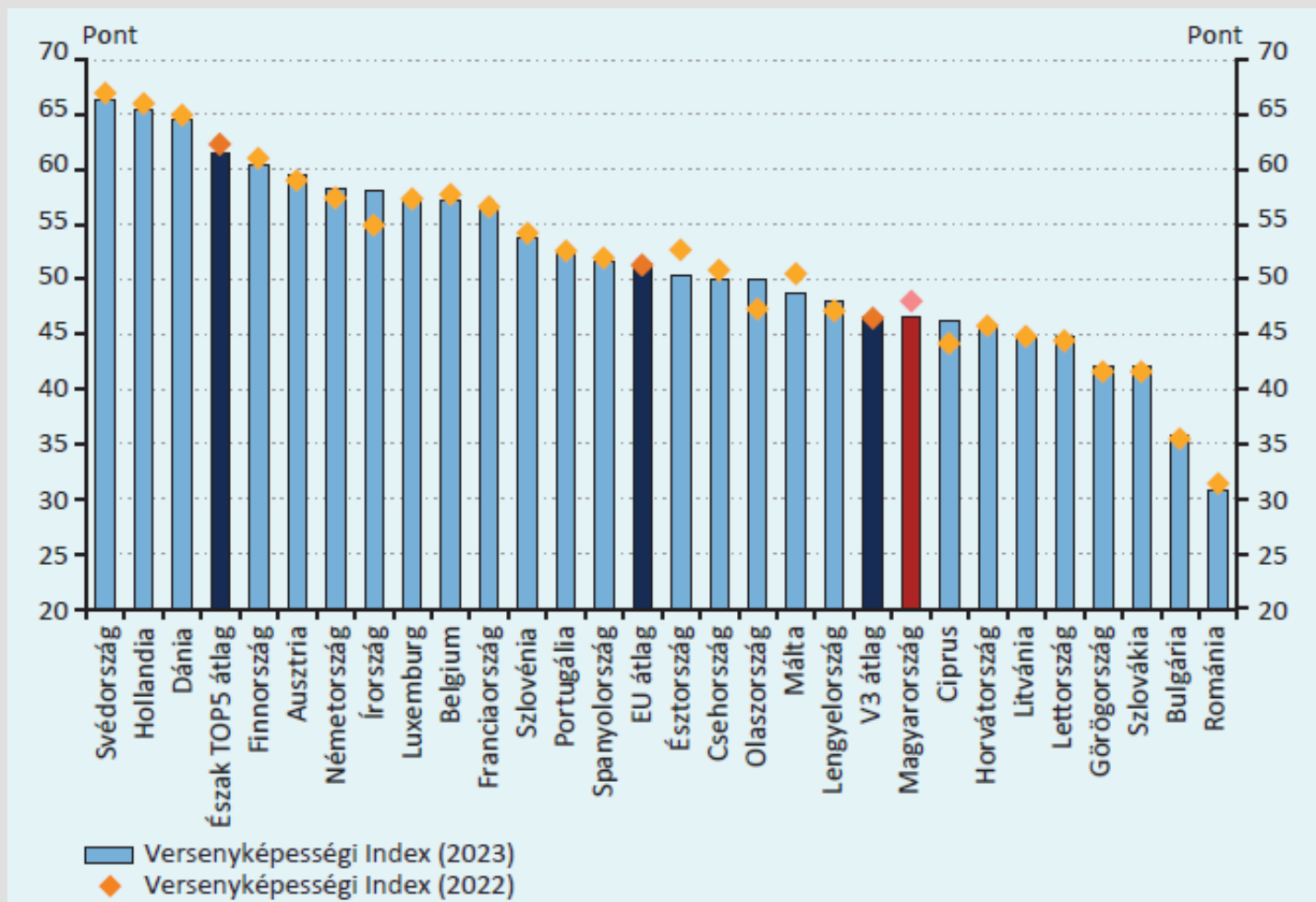
▲ ▼ Change from previous year

No arrow indicates no change

Productivity & Efficiency	29.5	56 th	▲ -6
Labor Market	33.5	63 rd	▲ -4
Finance	35.2	50 th	▲ +1
Management Practices	21.8	67 th	▲ -13
Attitudes & Values	6.2	66 th	▲ -3

Az MNB Versenyképességi Indexének összesített eredményei (2023)

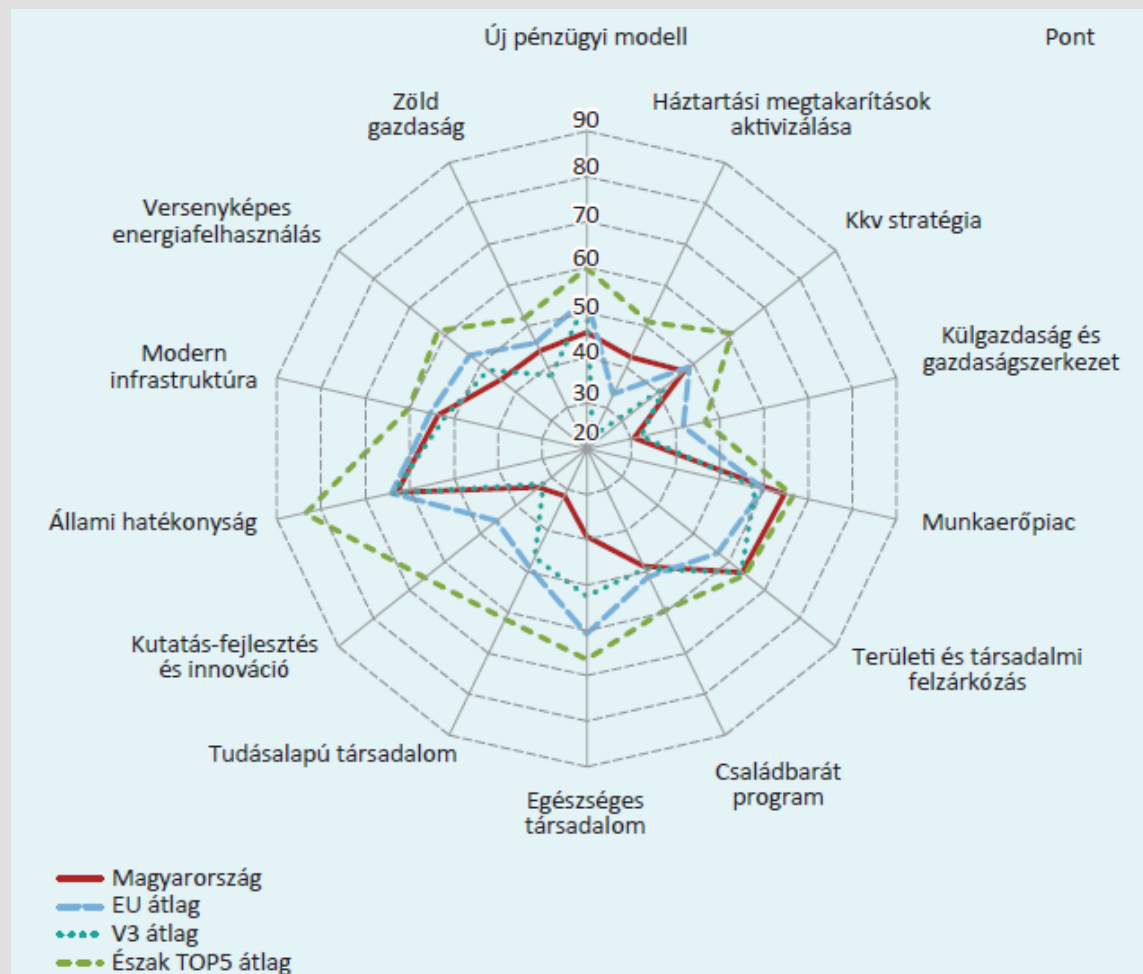
Magyarország a 19. helyen végzett az EU országai között.

Összetett mutatószámrendszer: 160 mutató.

95 %-ban objektív.

Ábra forrása: MNB

Az MNB saját versenyképességi indexének fő összetevői

Ábra forrása: MNB

Fő elmaradások EU átlaghoz képest:

Tudásalapú társadalom:

- oktatással mennyiségi és minőségi problémák
- idegennyelv és pénzügyi ismeret, digitális készségek alacsony szintje

Kutatás-fejlesztés és innováció

- fejlődött (kiadások, kutatók száma alapján), de a relatív helyzet nem javult
- lemaradás a digitális átalakulásban
- nagyon alacsony szabadalomszám
- alacsony KKV aktivitás

Versenyképes energiafelhasználás

- magas importarány
- gazdaság magas energiaintenzitása
- magas ár ipari fogyasztók részére
- alacsony megújuló arány

Egészséges társadalom

Külgazdaság és gazdaságszerkezet

Átfogóbb
társadalmi
hatások is

MNB vs IMD rangsor

Erősebb
üzleti/
menedzsment
fókusz

MNB	IMD
Új pénzügyi modell	Factor III: Business Efficiency / Finance
Háztartási megtakarítások aktivizálása	-
Kkv stratégia	Factor III: Business Efficiency / Productivity and Efficiency
Külgazdaság és gazdaság szerkezet	Factor I: Economic Performance / International Trade
Munkaerőpiac	Factor III: Business Efficiency / Management Practices
Területi és társadalmi felzárkózás	-
Családbarát program	-
Egészséges társadalom	Factor IV: Infrastructure / Health and Environment
Tudásalapú társadalom	Factor IV: Infrastructure / Scientific Infrastructure / Education
Kutatás-fejlesztés és innováció	Factor IV: Infrastructure / Scientific Infrastructure
Állami hatékonyság	Factor II: Government Efficiency
Modern infrastruktúra	Factor IV: Infrastructure / Basic Infrastructure / Technological Infrastructure
Versenyképes energiafelhasználás	Factor IV: Infrastructure / Basic Infrastructure
Zöld gazdaság	Factor IV: Infrastructure / Health and Environment
	Factor I: Economic Performance
	Factor III: Business Efficiency / Management Practices
-	Factor III: Business Efficiency / Attitudes and Values

Közös tanulságok vállalatok és egyetemek vonatkozásában

Információ, kommunikáció és a Tudományos és műszaki tevékenység térnyerése a legkedvezőbb növekedési-stabilitási szempontból. A versenyképességi rangsorokban ez digitalizációs és K+F lemaradásként jelenik meg.

A hazai versenyszféra (főleg kkv) nemzetközi versenyképessége nagyon gyenge:

- alacsony termelékenység
- a menedzsment gyakorlattal, attitűdökkel nagyon komoly problémák vannak!
- az energiafelhasználás sem versenyképes, megújuló arány növelése

A munkaerő mennyisége és minősége erős növekedési/fejlődési korlát! Ami rendelkezésre áll minél hatékonyabban kell felhasználni, a vállalatoknál a humántőke fejlesztése szükséges!

Az oktatás (összetett probléma) fejlesztése nélkül nincs tudásalapú társadalom, anélkül pedig nincs gazdasági felzárkózás.

GAZDASÁG—
ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI
KAR

Köszönöm a figyelmet!

bethlendi.andras@gtk.bme.hu

BUDAPEST — 2025 — 05 — 28

BME